

JAK VYPADÁ CHARAKTER KŘESŤANA, KTERÝ BUDE UMĚT ODPOUŠTĚT?

(FILEMONOVI 1-7)

Jan Suchý, Ústí nad Labem, 8. září 2024

*Buďte k sobě navzájem laskaví, milosrdní, odpouštějte si navzájem,
jako i Bůh v Kristu odpustil vám.*

Efezským 4:32

I. ÚVOD: NAŠÍM NEJVYŠŠÍM CÍLEM DNES JE JEDINÉ: OSLAVIT PÁNA BOHA

Pokoj vám, milí domácí víry i vám všem, kdo jste hosty v tomto shromáždění.
Vítám vás ve jménu Pána Ježíše Krista,

- *1Tm 2:3-6 který chce, 4 aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu. 5 Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, 6 který dal sám sebe jako výkupné za všechny, jako svědectví v určený čas.*

Naším nejvyšším cílem dnes je jediné: oslavit Pána Boha. Jak jej oslavíme?

Nejvíce oslavíme Boha, když naše největší radost bude v Něm. To je přesně ta zpráva, kterou jsme znovu a znovu slyšeli, když jsme společně procházeli list apoštola Pavla církvi v Kolosách. Apoštol nás spolu s koloskými vybízí: se vší moudrostí a pochopením poznávejte Boží vůli v Písmu

- *Kol 1:10-12 Tak budete svým životem dělat Pánu čest a stále se mu líbit, ve všem poneseťe ovoce dobrých skutků, budete růst v poznání Boha, 11 a z moci jeho božské slávy nabudete síly k trpělivosti a radostné vytrvalosti; 12 a budete děkovat Otci, který vás připravil k účasti na dědictví svatých ve světle.*

Protože to je právě jen a jen nové stvoření, kdo může Pána oslavit. Proto

- *Kol 2:6 Žijte v Kristu Ježíši, když jste ho přijali jako Pána.*

Dnes spolu otevřeme novou knihu z Nového zákona: list Filemonovi. Je to list velmi blízký tomu, jehož výklad jsme nedávno dokončili. List Koloským i Filemonovi, spolu s listem Filipským a Efezkým, jsou dopisy, které apoštol Pavel napsal ze svého prvního uvěznění v Římě. Je to přesně ta doba, o které čteme na úplném konci knihy Skutků. Pavel se odvolal k soudu k císaři do Říma.

- *Sk 28:16 Když jsme přišli do Říma, dostal Pavel dovolení, že může bydlet v soukromém bytě s vojákem, který ho bude hlídat.*
- *28:30-31 Pavel zůstal celé dva roky v najatém bytě a přijímal všechny, kdo za ním přišli, 31 zvěstoval Boží království a učil všemu o Pánu Ježíši Kristu bez bázně a bez překážek.*

List Filemonovi nesou z Říma dva bratři – Tychikos a Onezimos, spolu s dopisy Efezkým a Koloským křesťanům (Ef 6,21 a Kol 4,7-9). Už z názvu listů je jasné, komu jsou adresovány – list Efezkým a Koloským jsou určeny církvi v těchto městech. Ale náš list Filemonovi je na prvním místě určen jednomu člověku: Filemonovi. Právě Onezimos je otrok, který uprchl od Filemona, dostal se do Říma a tam skrze Pavlovo kázání Krista uvěřil. Zároveň to ale z určitých důvodů, které uvidíme za chvíli, není ale dopis určený jen a jen čistě do Filemonových rukou. Je určen i jeho rodině i církvi, která se schází v jeho domě.

A. Proč studujeme tento list?

List Filemonovi je nejkratší Pavlův list, který máme v Písmu. Někteří lidé se k němu staví odměřeně. Podobně, jako knize Ester ve Starém zákoně, které někteří lidé vyčítají, že v ní ani jednou není uvedeno Boží jméno, tak i list Filemonovi v Novém zákoně prý nedosahuje doktrinní hloubky ostatních Pavlových listů. Nejsou tu vysvětleny žádné velké křesťanské doktríny, jako třeba v listu Římanům. Jak bratr Pavel s námi prochází list Římanům, tak si můžeme vybavit alespoň ty největší pravdy listu: ve 3. kapitole nejprve úplnou zkaženost člověka, a potom ospravedlnění z víry, v 5. kapitole účinné smíření v Kristu, v 9. kapitole téma vyvolení ke spáse. A přece je list Filemonovi v něčem jedinečný, jako žádný jiný v Písmu. Je to list, který ukazuje ovoce živé

víry v člověku. List, na kterém pochopíme, jaký je rozdíl mezi tím slyšet evangelium Krista Ježíše, číst v Písmu o evangeliu anebo dokonce říkat druhým evangelium na jedné straně, oproti tomu, co stojí na druhé straně: žít evangelium, zakoušet evangelium a jeho moc sám na sobě. Když vás někdo učil plavat. Říkal vám, jak vás bude voda nadnášet, jaké pohyby máte dělat rukama a nohama, jak dýchat. Ale teprve, když sám plaveš, víš, co je plavání.

B. Ústřední téma listu: odpuštění

List Filemonovi rozvíjí ústřední téma: odpuštění. Proč máme odpouštět? A jak a kdy to dělat? Proč je odpuštění důležité? Co přináší odpuštění tomu, kdo odpouští? A co přináší tomu, komu je odpuštěno? Proč bychom měli odpouštět? Máme pomoc výtečnou v Písmu. Pamatujete na Mojžíše, jak k němu Bůh mluvil zprostřed hořícího keře? (Ex 3,14) A zde mu Bůh řekl své jméno: Jsem, který jsem. Ale je v Písmu další místo, které zjevuje Boží jméno: ne už krátkým výstižným výrazem, ale nyní hlubokým vyjádřením věčného charakteru Pána Boha, Stvořitele nebes i země, Spravedlivého a Věkovitého, našeho Pána.

- *Ex 34:4-8 Mojžíš ... Za časného jitra vystoupil na horu Sínaj, jak mu Hospodin přikázal, a do rukou vzal obě kamenné desky. 5 Tu sestoupil Hospodin v oblaku. Mojžíš tam zůstal stát s ním a vzýval Hospodinovo jméno. 6 Když Hospodin kolem něho přecházel, zavolal: "Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný, 7 který osvědčuje milosrdenství tisícům pokolení, který odpouští vinu, přestoupení a hříchy;.... 8 Mojžíš rychle padl na kolena tváří k zemi, klaněl se*

Kdo tady mluví? To Bůh sám zjevuje Mojžíšovi, a skrze něj nám všem, kdo je Bůh: sám náš Bůh je ten, který odpouští. Jeho láska je nejvíce vidět v Kristu Ježíši. Bůh

- *Ef 1:5-7 Ve své lásce nás předem určil, abychom rozhodnutím jeho dobroty byli skrze Ježíše Krista přijati za syny 6 a chválili slávu jeho milosti, kterou nám udělil ve svém Nejmilejším. 7 V něm jsme vykoupeni jeho obětí a naše hříchy jsou nám odpuštěny pro přebohatou milost,*

A my do podoby Kristovy, do plnosti lidství, které je dokonale zjeveno v Kristu, rosteme právě, když jednáme jako On – právě když i my odpouštíme.

- *Mt 6:14-15 Neboť jestliže odpustíte lidem jejich přestoupení, i vám odpustí váš nebeský Otec; 15 jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení.*

A proto je list Filemonovi tak důležitý: díky němu můžeme dorůstat do podoby Krista. Jak se ale můžeme učit odpouštět? Duch svatý dal zapsat tento stručný Pavlův dopis určený Filemonovi. Pouhých 25 veršů. Nejde o podobenství o odpuštění nebo o vysvětlení fungování odpuštění, nebo co to znamená, ale ukazuje, jak vypadá odpuštění ve skutečné životní situaci dvou Pavlových přátel. Na příkladu dvou Kristem vykoupených bratrů – Filemonovi, bohatém obchodníkovi a Onezimovi, uprchlém otroku. To, na co se dnes zaměříme, je porozumění, jak se dorůstat do charakteru člověka, který se umí odpouštět.

II. DOPIS NEJEN PRO FILEMONA

Pavlův dopis začíná oslovením adresátů.

- *Fm 1:1 Pavel, vězeň Krista Ježíše, a bratr Timoteus Filemonovi, našemu milovanému spolupracovníku, 2 sestře Apfii, Archippovi, našemu spolubojovníku, a církvi v tvém domě:*

Pavel a Filemon jsou spolupracovníci na díle Kristově. Filemon nejspíše uvěřil v Pána, když Pavel pobýval více než dva roky v Efezu a tam učil. Jak tenkrát uslyšel Filemon o Kristu? Pavel v Efezu

- *Sk 19:9-10 začal denně mluvit v přednáškové síni filosofa jménem Tyrannos. 10 To trvalo dva roky, takže všichni obyvatelé provincie Asie mohli slyšet slovo Páně, židé i pohané.*

Nyní je Filemon součástí církve v Kolosách. Mezi Pavlem a Filemonem je hluboké přátelství: milovanému spolupracovníku. Dopis je adresován dále sestře Apfii, manželce Filemona a jejich synu Archippovi.

A. K povzbuzení

Všimněte si, jak Pavel tuto rodinu povzbuzuje. Vyjadřuje jim podporu a lásku. Na konci listu Koloským jsme se už s Archippem setkali: tam jej Pavel povzbuzuje a vybízí, aby vytrval v díle, skrze místní církev.

- *Kol 4:17 A Archippovi řekněte: Hleď, abys konal službu, kterou jsi přijal od Pána.*

A teď ho povzbuzuje přímo – píše o něm jako o svém spolubojovníku za evangelium. V tomto světě je mnoho věcí, které člověka sráží. Ať je naše vlastní nedostatečnost žít cele pro Boží slávu nebo sloužit druhým v církvi i mimo ni tak, jak jsme k tomu povoláni. A k tomu ďábel využívá každou příležitost, jak by na nás žaloval a obviňoval. Ale právě proto věřím, nás vybízí Písmo např. v Ž 121, aby nás povzbudilo:

- *Ž 121:1-2 Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc? 2 Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi.*

Pozvedněte svoje oči a hleďte, co pro vás Kristus udělal!

- *2K 4:8 Na všech stranách jsme tísněni, ale nejsme zahrnutí do úzkých; jsme bezradní, ale nejsme v koncích; 9 jsme pronásledováni, ale nejsme opuštěni; jsme sráženi k zemi, ale nejsme poraženi.*
- *Ř 8:1 Nyní však není žádného odsouzení pro ty, kteří jsou v Kristu Ježíši,*

Máme být čím povzbuzeni:

- *1J 4:9 Bůh poslal na svět svého jediného Syna, abychom skrze něho měli život.*

V Kristu jsme více než vítězové. On na kříži porazil smrt a každý, kdo v něho věří, má proto život věčný!

B. K zodpovědnosti

Ale dopis není určen jen Filemonovi a jeho rodině. Je také pro místní církev

- *v. 2: a církvi v tvém domě.*

Filemon a jeho rodina otevřeli svůj dům pro církev. Je tu nejen rodina, ale i služebnictvo, sousedé, otroci – kdokoli z okolí, kdo uvěřil Pánu Ježíši a poslechl Boží povolání, aby sloužil dalším bratřím a sestrám v místní církvi.

- *služte v lásce jedni druhým (Gal 5,13)*

Proč Pavel za adresáty uvádí i místní církev, když prakticky vše, co chce napsat dále, je určeno Filemonovi? Je zde krásně vidět, jak Pán moudře povolává každého jednoho svého vykoupeného syna či dceru do prostředí místní církve, a to pro naši vykazatelnost, zodpovědnost. Jsme zodpovědní Bohu za to, jak žijeme život víry. Ale nejsme sami. Kristus vykoupil svou drahou krví církev. Koho si Kristus zamiloval? Za koho se obětoval? Koho očišťuje a posvěcuje svým slovem? Jenom tebe? Jenom mě?

- *Ef 5:25 Kristus si zamiloval církev a sám se za ni obětoval, 26 aby ji posvětil a očistil křtem vody a slovem; 27 tak si on sám připravil církev slavnou, bez poskvrny, vrásky a čehokoli podobného, aby byla svatá a bezúhonná.*

Církev musí růst v porozumění, jak je odpuštění druhým důležité a zároveň bude Filemon odpovědný také církvi za to, jestli bude odpouštět anebo ne. A tak všichni tito adresáti – Filemon, jeho rodina i církev, do které patří, jsou nyní zahrnuti do Pavlova pozdravu požehnání:

- *3 Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista.*

Kéž rostete v důsledcích vykoupení Kristem a pokoj Boží je s vámi.

III. KDO DOKÁŽE ODPOUŠTĚT NE PO VZORU SVĚTA, ALE PO VZORU BOŽÍM?

A nyní se podíváme, jak Bůh proměňuje charakter člověka, aby uměl odpouštět ne po vzoru světa, ale Boha. Kdo takto může odpouštět druhým? Kdo to dokáže?

A. Ten, kdo sám poznal Boží odpuštění

Pavel nejprve děkuje. Pastýř koloské církve Epafras přinesl Pavlovi do Říma zprávy o tom, jak se církvi v Kolosách daří. A vydal také dobré svědectví o Boží milosti ve Filemonově životě (Kol 1,8). A je tu v Římě u Pavla také Onezimos, otrok, který patřil právě Filemonovi, ale utekl od něj a dostal se až do hlavního města říše, do Říma. Tady se setkal s Pavlem a skrze jeho svědectví o Kristu i tento uprchlý otrok uvěřil Pánu Ježíši. A podívejte se, co Pavel nejdříve dělá, než Filemona v dopise o cokoli žádá nebo prosí. Nejprve děkuje Bohu.

- *4 Děkuji svému Bohu a stále na tebe pamatuji ve svých modlitbách, 5 když slyším o tvé víře v Pána Ježíše a o tvé lásce ke všem bratřím.*

Neděkuje Filemonovi nebo jiným lidem, za to, co se děje v Kolosách, ale na prvním místě děkuje Bohu. Proč? Protože si je vědom, že to je Bůh, který svrchovaně dává milost ke spáse, komu chce. Přirozenému člověku to zní tvrdě nechce tomu uvěřit:

- *Ř 9:15-16 Mojžíšovi řekl: `Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.` 16 Nezáleží tedy na tom, kdo chce, ani na tom, kdo se namáhá, ale na Bohu, který se smilovává.*

Tak smrtelná je duchovní slepota každého člověka, který se narodí do tohoto světa, že nepomůže nic jiného než sám Bůh – jeho milost, která když ty oči otevře, vede člověka k pokání a víře v Kristovu oběť za své viny. Proto cokoliv, co chceme v tomto světě dělat, ať je to třeba příležitost říci někomu dalšímu evangelium anebo zítřejší pracovní povinnosti – v tom všem jdeme nejprve k Bohu, neboť

- *Ž 146:5-9 Blaze tomu, kdo má ku pomoci Boha Jákobova, kdo s nadějí vzhlíží k Hospodinu, svému Bohu, 6 jenž učinil nebesa i zemi s mořem a vším, co k nim patří, jenž navěky zachovává věrnost. 7 Utištěným dopomáhá k právu, hladovým chléb dává. Hospodin osvobozuje vězně. 8 Hospodin otvírá oči slepým, Hospodin sehnuté napřimuje, Hospodin miluje spravedlivé. 9 Hospodin ochraňuje ty, kdo jsou bez domova, ujímá se sirotka i vdovy, svévolným však mate cestu.*

Proto Pavel děkuje Bohu a modlí se za Filemona. A za co Pánu děkuje? Za víru v Pána Ježíše, kterou Filemon má. Pavel slyší svědectví o jeho víře. Tak se projevuje v životě Filemona, že našel Boží odpuštění. Přijal vírou, že Kristus zaplatil za jeho hříchy, a proto mu Bůh odpustil. Tak nyní může i Filemon rozumět, co znamená odpuštění. Jak to že to nedokázal jako nevěřící člověk? Copak nevěřící neumějí odpouštět? Ano, lidé tohoto světa slyší, že je dobré odpouštět. Když je mezi lidmi rozepře, nebo zrada a zklamání, zůstává v srdci člověka hořkost. A je to velmi těžké odpustit. Hledal jsem v čem, si lidé nejčastěji nechtějí odpustit. Když se podíváte na internet na heslo „nikdy mu neodpustili“, v drtivé většině případů se jedná o manželskou nevěru. A přece se někteří lidé snaží odpustit. A i když to udělají, zůstane to v mysli, možná nakonec bez výčitek, ale zůstane to jako upozornění a varování do budoucna,

že se to může opakovat. Filemon se ale učí jinému odpuštění. Takovému, které zažil on sám, když Bohu vyznal svou nevíru a prosil Ho o Boží odpuštění.

- *Kol 2:12-15 S Kristem jste byli ve křtu pohřbeni a spolu s ním také vzkříšeni vírou v Boha, jenž ho svou mocí vzkřísil z mrtvých. 13 Když jste ještě byli mrtvi ve svých vinách a duchovně neobřezáni, probudil nás k životu spolu s ním a všechny viny nám odpustil. 14 Vymazal dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám, a zcela jej zrušil tím, že jej přibil na kříž. 15 Tak odzbrojil a veřejně odhalil každou mocnost i sílu a slavil nad nimi vítězství.*

Bůh nám hříchy odpouští pro Kristovu oběť na Golgotě. Uzavřel s námi novou smlouvu. Jakou?

- *Žd 10:16-17 'Toto je smlouva, kterou s nimi uzavřu po oněch dnech, praví Pán; dám své zákony do jejich srdce a vepíšu jim je do mysli; 17 na jejich hříchy a nepravosti už nikdy nevzpomenu.'*

Bůh už nikdy na tvoje hříchy nevzpomene. Už ti je nikdy nebude připomínat. To je dokonalé Boží odpuštění. To je svoboda. A Filemón může takto odpouštět druhým, protože takto jemu samotnému dopustil Pán. Odpouštět po Božím vzoru dokáže ten, kdo sám poznal Boží odpuštění.

B. Ten, kdo prokazuje lásku církvi – bratřím a sestřám

Pavel také děkuje Bohu v modlitbách za Filemona, protože slyší o Filemonově lásce k církvi.

- *5 když slyším o tvé víře v Pána Ježíše a o tvé lásce ke všem bratřím.*

Protože poznal Boží odpuštění, Boží lásku, která jej nenechala v duchovním hrobě a spějícího po široké cestě nevíry do záhuby, prokazuje nyní Filemon lásku k druhým, zvláště k církvi. Nemusí se této lásce učit, nemusí ji v sobě hledat, protože to je láska, kterou svět nezná. Ta je vylita Duchem svatým jen do srdcí těch, kterým Bůh odpustil a zahrnul je svou láskou. Znáš tuto lásku i ty? Lásku, která dává sama sebe a nechce předem žádnou protislužbu, žádnou platbu, žádné dary, žádnou náklonnost. Protože Bůh si nás zamiloval, když jsme ještě byli hříšní. Nebylo nic, co bychom mu mohli dát, abychom si vysloužili jeho lásku. Nic jsme neměli. A přece se nad námi slitoval a svou láskou nás zahrnul, když

- *2K 4:6 osvítil naše srdce, aby nám dal poznat světlo své slávy ve tváři Kristově.*

Filemonovi nejsou lhostejní druzí lidé, jako Bohu nejsou lhostejní, a to mu dává schopnost odpouštět odpuštěním, které zrcadlí ne to světské, částečné, ale Boží, dokonalé. Odpouštět po Božím vzoru dokáže ten, kdo prokazuje lásku církvi – bratřím a sestřám.

C. Ten, kdo má účast na společné víře

- *6 Prosím za tebe, aby se tvá účast na společné víře projevila tím, že rozpoznáš, co dobrého můžeme učinit pro Krista.*

Filemon má účast na společné víře. V řečtině doslova má účast na “společenství”. Záleží mu na místní církvi. To slovo společenství znamená více než jen účast na společném shromáždění jednou za týden nebo dokonce dvakrát do měsíce, jak si to mnohdy dnes křesťané představují. Filemon má zájem o lidi v církvi. On není jejich pastýř, kazatel. Ne, je to jeden z částí církve. To slovo společenství tu doslova znamená „patřit jeden druhému“. To je místní církev! Filemon pochopil, co je církev. To není klub se společným zájmem, který mě baví, když mi vyjde čas a nechce se mi dělat zrovna něco jiného, zajímavějšího. Ne, místní církev, společenství, koinonia, to jsou lidé vykoupení krví Kristovou, kteří milují Krista a patří jeden druhému. To znamená, že se dělí o svůj život s druhými v místní církvi. To neznámá, že o tobě všichni vědí to, co Bůh, ale znamená to, že máš účast na životě druhých v církvi a také necháš je, aby měli účast na tom tvém. Modlíš se za ně a oni za tebe. Modlíš se s nimi a oni s tebou. Vyznáváš před nimi své hříchy a oni před tebou. Jsou ti pomocí v duchovním boji i v praktických záležitostech všedního dne a ty jsi stejnou pomocí jim. To je obraz novozákonní církve. Ještě máme společně kam růst, že? Každý skutek poslušnosti Bohu přinese místní církvi moc Božího požehnání. Filemón, protože miluje Pána a miluje církev, rozpozná Boží vůli: a bude umět a bude chtít odpouštět.

D. Ten, kdo rozpoznává, co těší Boha

- *6: Rozpoznáš, co dobrého můžeš učinit pro Krista*

Jak může Filemon rozpoznat, co dobrého může učinit pro Krista? Jedině, když byl obmyt krví Kristovou a sám nyní chodí ve světle smíření s Bohem. Protože sám zakusil Boží odpuštění, kdy Bůh očistil jeho svědomí, sňal z něj tu tíhu vědomí, že hřešil proti svatému Bohu, že byl jeho nepřítel, ale nyní zakusil, co to znamená pokoj s Bohem, Duch svatý ho povede k tomu, co těší Boha a co nyní těší i Filemonovo nové srdce: odpustit Onezimovi a oslavit tak Krista. To je nyní nevyšší cíl nového srdce ve Filemonovi a proto odpustí i on Onezimovi.

E. Ten, kdo nese ovoce víry

- *v.7 Láska v církvi přináší požehnání*

A nakonec probuzené, obmyté a znovuzrozené srdce Filemona přináší ovoce víry.

- *7 Tvá láska mi přinesla velkou radost a povzbuzení, protože jsi potěšil srdce věřících, bratře.*

Nové srdce Filemona skrze lásku k Bohu a církvi přinesla radost a povzbuzení do dalekého města, Říma, až k Pavlovi. Stejnou radost jako přináší v místní církvi. Filemon potěšil bratry a sestry ve sboru. Jak? Znovu, to slovo „potěšil“ v ČSP „občerstvil“ se v řečtině používalo v armádě, když měli během pochodu odpočinek, občerstvení. Tak Filemonova služba církvi přinášela občerstvení svatým, znaveným poutí tímto hříchem poničeným světem. Jeho slova evangelia byla jako občerstvující proud živé vody. Jestli také znáš svým srdcem evangelium Ježíše Krista a žiješ pro Krista, pak tvoje přítomnost, tvoje slova, tvoje jednání budou občerstvením pro bratry a sestry. Rádi budou trávit čas v tvé společnosti. A to je právě srdce, které bude schopné odpouštět. Bratři a sestry, jaké máme privilegium! Pán Bůh uschopňuje své děti odpouštět druhým, když se proměňujeme poslušností Bohu do Kristovy podoby. A sami můžeme zakoušet takové odpuštění od druhých v církvi. Duch svatý nám dnes postavil před oči několik jednoduchých pravd, které když v nich rosteme, nám otvírají dveře, abychom rostli ve schopnosti odpustit i my.